

## 1521. Toplantı, 4-6 Mart 2025 (DH)

### H46-33 Selahattin **Demirtaş** (No. 2) grubu v. Türkiye (**Başvuru** No. 14305/17)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrasının denetlenmesi

Referans belge  
CM/Notlar/1521/H46-33

#### *Kararlar*

#### Bakanlar Komitesi

1. Bu davalarda Mahkeme'nin, ilgili tarihlerde TBMM'nin seçilmiş üyeleri olan başvuranların, suç işlediklerine dair makul şüpheyi destekleyecek delil bulunmamasına rağmen gözaltına alındıklarını (5 § 1 ve 3. Maddelerin ihlali) ve yakalanma ve tutuklanmalarının farklı bir amaç güttüğünü (5. madde ile bağlantılı olarak 18. maddenin ihlali) tespit ettiğini hatırlatmıştır; başvuranların yasama dokunulmazlığının kaldırılması ve siyasi konuşmaları nedeniyle cezalandırılmaları sürecinin öngörülebilir olmadığını ve kanunla öngörülmüş olmadığını (10. madde) ve bunun sonucunda tutuklanmalarının, TBMM faaliyetlerine katılmalarını fiilen imkansız hale getirdiğini (1 nolu Protokolün 3. maddesinin ihlali) *Yüksekdağ Şenoğlu ve Diğerleri* davasında da, soruşturma dosyasına erişim talebini reddetmek için ulusal mahkemenin basmakalıp gerekçeler kullanması nedeniyle, tutukluluğun hukuka uygunluğuna ilişkin ivedi karar verme hakkının ihlal edildiğine hükmettiğini hatırlatmıştır (5 § 4);

#### *Bireysel tedbirler ile ilgili olarak*

2. Yetkilileri, *Yüksekdağ Şenoğlu* davasında kalan on bir başvuranla ilgili ceza yargılamalarının durumu hakkında bilgi vermeye devam etmeye davet etmiş; ve aleyhlerinde yeni deliller sunulmadığı takdirde, 5. madde ile birlikte 18. maddenin ihlaline ilişkin Komite'nin yerleşik uygulaması gereği, *Sözleşmenin ihlalinden önceki durumu* sağlamak için beraat etmeleri gerektiğini vurgulamıştır;

3. Ara karar CM/ResDH(2025)34'i kabul etmiş ve bireysel tedbirlerin incelenmesine en geç 1531. Toplantıda (Haziran 2025) (DH) devam edilmesine karar vermiştir.

#### *Genel tedbirler ile ilgili olarak*

4. Mahkemenin mevcut davalarda, başvuranların ilk ve devam eden tutukluluklarına ilişkin kararların "münferit bir örnek" olmadığına, "aksine, belirli bir kalıbı takip" ettiği yönündeki tespitlerini hatırlatarak, bu gruptaki genel önlemlerin, muhalefet politikacıları da dahil olmak üzere seçilmiş temsilcilerin siyasi konuşmalarının etkin bir şekilde korunması ihtiyacıyla ilgili olduğunu yinelemiştir;

5. Cumhuriyet Savcıları tarafından dört milletvekili hakkında verilen kovuşturmayla yer olmadığına dair karar örneklerini ve 2016 yılından bu yana sadece iki milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırıldığı bilgisini ilgiyle not etmiştir; ancak, 27. yasama döneminde (2018-2023) ve Eylül 2024'teki kararlarına uygun olarak, yetkilileri, Cumhuriyet Savcılarının soruşturma raporlarını hazırlarken ve dokunulmazlığın kaldırılması taleplerini Parlamento'ya iletirken uyguladıkları kriterler, özellikle de milletvekillerinin görev süreleri boyunca yaptıkları konuşmaların ne ölçüde korunduğuna dair ayrıntılı bilgi vermeye davet etmiştir;

6. Yetkililere, seçilmiş siyasi temsilcilere karşı açılan davalarda ceza mahkemelerinin uygulamaları hakkında bilgi vermeleri (özellikle seçilmiş siyasi temsilcilere karşı yöneltilen cezai suçlamaların, meşru kamuoyu tartışmaları bağlamında yaptıkları konuşmalar veya diğer ifade biçimleriyle ilgili olma riski bulunduğu) ve Hâkimler ve savcılar arasında, özellikle muhalefet partilerinin parlamento konuşmalarının korunmasının önemi ve milletvekillerinin ifade özgürlüğü ve siyasi görüşlerini koruyarak dengeleme çalışması yapma gerekliliği konusunda farkındalık artırıcı önlemler alınmasını talep etmiştir;

7. Son olarak, Mahkeme'nin 18. maddeye göre, başvuranların tutuklanmasının, çoğulculuğu bastırmak ve siyasi tartışma özgürlüğünü sınırlamak gibi gizli bir amacı olduğunu belirten tespitlerini hatırlatarak, yetkililere, özellikle muhalefet partilerinin seçilmiş temsilcilerinin parlamento dokunulmazlığını koruyan ve saygı duyan güvenceleri de dâhil olmak üzere siyasi tartışma özgürlüğünü, çoğulculuğu ve seçilmiş temsilcilerin ifade özgürlüğünü güçlendirebilecek somut yasal veya diğer önlemleri almaya bir kez daha çağırmıştır;

8. 1537. Toplantısında (Eylül 2025) genel tedbirlerin incelenmesine devam edilmesine karar vermiştir. (DH).